
◆ ST. OLAV ◆

Redaktør: Mgr. Irgens. Medarbeidere: mgr. Dr. Karl Kjelstrup, dominikanerpater A. Lutz, Sigrid Undset, Lars Eskeland.
ST. OLAVS REDAKSJON, AKERSVEIEN 5 - OSLO - TELEFON 23743

INNHOLD: Katolsk påske. — Don Bosco. — Et tidsfenomen. — Pater Hols prestejubileum. — 60-års bispejubileum. — P. Daniel Ramus S. J. — Uriktig påstand om brudd på skriftemålhommeligheten. — I kikkerten. — Demoraliserende filmer. — Herhjemme — og derute.

RETT + OG + SANNHET

Katolsk påske.

For oss katolikker er der noget sårt i å åpne våre aviser i disse dager etter påske. Skjult bak de begeistrede referater fra «en strålende påske» med karnevaller, premieskirenn, bridgeturneringer o. l. skriker der imot oss fra dem alle et rop fra den sjeletomhet, som ellers skjuler sig godt bak hverdagens travelhet, fordi den formår gjennom denne travelhet å gi inntrykk av rørelse og bevegelse og derfor illudere som liv — men som nu i helligdagene kaster menneskene ut på viddene til såkalt «adspredelse» i innstinktmesig horror vacui: redselen for å bli konfrontert med sig selv, hvis stillheten om én skulde tvinge én til *samling*, til undersøkelse av eget livsinnhold. Og for oss katolikker er det særlig sårt å se alle disse våre kjære landsmenns «urolige hjerter» i sin fullstendige ubevissthet om den *dypeste* grunn til utferdstrangen søke «hvile» alle andre steder enn der, hvor *vi* ved Guds nådige barmhjertighet har fått lov til å finne den: i *freden* innenfor vår Kirkes hellige kjærlighet, når vi deltar i *dens* liv i påsketiden. Over høifjellet skinner jo ingen sol med slik styrkende varme som Monstransen på Høialteret og intet sanatorium kan mette hunger som den hellige Eukaristi. Derfor elsker vi påsketidens mange helligdager som fører oss og vårt hverdagslivs innstilling gjennom et fornyelsens bad. Vi kneler alle Skjærtorsdag om nadverdbordet og forenes til bevisst *samfundsliv* i Kristus, kjærligheten selv. Vi kysser alle Langfredag Kristi kors og ber om hjelp og kraft til aldri å fornekte og forråde og korsfeste Ham i oss selv eller våre medmennesker. Vi oplever sammen Påskelørdag å se lyset tennes og ber om dets veiledning, så vi ikke skal vandre som mørkets barn.

Og vi får endelig Påskedag styrke til å opta opstandelseskreftene i oss, så vårt arbeid ikke vil finne oss motløse og håpløse, selv om vi til tider må oppleve å se alt tilsynelatende mislykket og tapt, og vi selv miskjente, forfulgte — ja, kanskje tilintetgjorte i menneskers øiner. Og når vi har oplevet en *slik* påsketid og mottatt Kirkens nådemidler og ved Overhyrdens hånd fått den hellige Faders velsignelse — da vet *vi* hvad det vil si å ha fått «sannelig mat og sannelig drikke» og kan gjenopta vårt hverdagslivs arbeide rekreat i dette ords egentlige betydning: nyskapte i ånd og virkelighet.

I år var påsken jo særlig høitidelig — avslutning som den danner på dette «hellige år» — en avslutning, som etter pavens ønske feires som takkefest for Eukaristiens og prestedømmets innstiftelse. Her i Oslo fikk jo også høitidelighetene en særlig betoning, fordi hans høiærverdighet biskopen var vendt tilbake etter sitt lange fravær og selv celebrerte på de store festdager samt preket ved «den hellige time» Skjærtorsdag. Ingen anderledes-troende forstår jo helt ut, hvad en overhyrde betyr for oss som bærer av sitt hellige kalls verdighet og benådet med sin biskoppelige høie vigsel, og hvorledes vi føler oss trygge når vi har vår åndelige autoritets høieste representant iblandt oss. Når biskopen i mitra og med stav skrider frem til alteret, da er det *ideen*, som ikledd menneskelig form vandrer synlig frem for oss.

Skjærtorsdag var jo særlig i år den store felleskommunionsdag for hele verden. Pontifikalmessen i St. Olavskirken, den biskoppelige kirke, blev celebrert av hans høiærverdighet med mgr. dr. Kjelstrup som assi-

sterende prest, pastor Ugen som diakon og pater de Paepe som subdiakon. Ceremonimester var mgr. Irgens. I koret var tilstede foruten den herværende sekulargeistlighet, representanter for Dominikanerne og Franciskanerne. Der var ingen preken, men vigselse av de hellige oljer og påskekommunion, hvori praktisk talt hele menigheten deltok. Om eftermiddagen avholdtes «den hellige time», anordnet som sagt av paven til erindring om Eukaristiens og prestedømmets innstiftelse. Biskopen skulde selv preke — og lenge før tiden var kirken overfylt. Hovedtankene i prekenen, som var delt i tre avsnitt, mellom hvilke mgr. Kjelstrup, knelende foran graven ba de forordnede bønner, var følgende:

Det er en gripende stund, når vi nu er samlet for å feire minnet om 1900-året for nadverens og prestedømmets innstiftelse, som skal krone dette hellige år. For oss er dette jo ikke bare en ihukommelsesfest av en historisk begivenhet — vi feirer og takker for dette, at vi daglig har Kristi virkelige nærvær iblandt oss — for den ufattelige kjærlighet som ofret, ofrer og fremdeles vil ofre sig *helt* for menneskeheten. Vi selv har vår menneskelige begrensning, og hvor stor enn vår kjærlighetsvilje kan være — den vil aldri kunne bli så ren, så hellig og så sterk, at den evner å erobre hver fiber i oss, så vi udelt og uforstyrret av egne ønsker og egoistiske krav kan «ynkes over folket» — kan lide slik med andre at vi kan gi oss selv helt. Vi kan få nåde til å ofre *noget* av oss selv for andre — og da kan det hende, at vi får et glimt av det, som Kristus ga ut av sin guddommelige fylde. En fylde, som til overflod kan mette den sjel som vil ta imot den og som er det eneste, som kan stille alle sjeles hunger og tørst etter et livsinnhold med bærende kraft. Denne fylde finner vi i Eukaristien og bare der.

Dernæst fortsatte overhyrden med å tale om prestedømmet — om prestenes betydning ned gjennom tidene som religionens og kulturens bærere og deres betydning for hver enkelt av oss i det daglige liv. Ti hvad betyr det ikke, at vi har mennesker, som vel går iblandt oss i skikkelse som alle andre, men som i sin sjel bærer Kristi egen fullmakt til å handle på hans vegner og i hans sted? Preget uutslettelig — «i evighet» — med prestevigselsens hellige segl går disse menneskehetens største velgjørere ut til alt folket med sine gaver — til de syke, de døende, barna og de gamle — men i første rekke allikevel til alle de som bærer våre dages særlig tunge byrder, og som ellers vilde segne under dem slik, som vi ser så mange rundt om oss sjelelig og legemlig gå til grunne ved tidenes trykk, om ikke

de evner å ta imot det som våre prester formidler. I første rekke forståelsen av korsets velsignelse, slik som det ligger skjult i det symbolske: at det nettop er med korsets tegn at velsignelsen utdeles. Over en prest lyser alltid korsets offertegn. Daglig fornyer han dette offer for sig selv og alle de som i troen følger ham på messens hellige vei — daglig forvandler han i messen brød og vin til Kristi legem og blod og bringer livets evige fornyelse til de som kneler ved kommuniensbenken. Når vi kaller på ham i livets tunge stunder bringer han Kristi kraft i Kristi ord — læger med disse ord de sår som livet gir oss — helbreder med disse ord det syke i vårt sinn, når vi har tapt vårt friske livsmot — reiser det op i oss som synker lammet til jorden når livets stormer bruser hen over oss — og vekker med disse ord vår døde sjel til et levende trosforhold, når tvil eller motgang har drept det gode i oss og gjort oss hårde og ukjærlige. Presten er vår beste venn i søndagenes helligholdelse som i hverdagens arbeidsomhet. Hans vigslede hender har alltid Kristi gaver til oss — hans hjerte har alltid Kristi kjærlighet for oss. Som menneske er han bare et menneske iblandt oss — som Kristi stedfortreder er han en hellig instsitusjon med krav på vår kjærlighet, ærbødighet og fulle tillit og med ukrenkelighetens stempel på sin person.

Den med stor og overbevisende inderlighet fremførte preken gjorde et dypt inntrykk og forberedte veien godt for den pontifikale sørgegudstjeneste *Langfredag* med hele det gripende ritual, hvis grunntone understrekedes av mgr. Kjelstrups preken om lidelsen og dødens problem — om lidelsens verdi som kraftkilde. Det var en preken, hvis tro, håp og kjærlighet lyste trøst og fred inn i hjertene på alle de mange sørgende, som lider over dødens adskillende makt, og hvis sinn ikke av sig selv kan finne svar på korsets gåte. Her fikk de et svar så katolsk, så hellig-almindelig, at det var av verdi også for de mange anderledes-troende som var tilstede — hvad man fikk høre flere uttrykk for.

Påskelørdag tendtes lyset her som overalt hvor en katolsk kirke åpner sine porter — og *Påskedag* utfoldedes Pontifikalmessen hele sin strålende høitidelige festlighet. Assisterende prest var sognepresten, mens pater de Paepe var diakon og pastor Weirig subdiakon. Mgr. Irgens var ceremonimester. Oppe i koret la man med særlig glede merke til gamle ærverdige pastor Riesterer, som jo i lengere tid har vært fengslet til sykeleiet. Prekenen holdtes av mgr. Irgens om opstandelsens betydning. Etter gudstjenestens slutt

lyste hans høiærverdighet biskopen fra kordøren den pavelige velsignelse over alle de mange tilstedeværende.

Med aftenandakt og annendags-gudstjenesten avsluttedes de kirkelige festligheter, som alle hadde vært særdeles godt besøkt såvel av katolikker som av anderledes-troende. Det frivillige ordensmannskap fra O. K. Y. hadde ikke nogen lett oppgave med å anvisse plasser og skaffe plasser, men de løste den til alles tilfredshet.

Don Bosco.

Et navn som omstråles av det klare lys fra hundretusener menneskers takknemlighet. Don Bosco — katolsk prest, men kjent langt utenfor Kirkens rike — italiener og en av de største filantroper som nogen gang har levet. Av hele sitt rike hjertes offertrang blev han drevet til å ta vare om fattige og forsømte gutter for å gjøre dem til nyttige medlemmer av samfundet — og med dette for øie stiftet han den kongregasjon: Societas Salesianorum, hvis medlemmer nu arbeider videre i hans ånd. Og disse hans sønner har nu denne første påskedag hatt den herlige opplevelse: i Peterskirken blev deres åndelige far erklært hellig av Pave Pius XI.

Vi skal nu i korte trekk gjenfortelle hans liv. Don Johannes Bosco fødtes den 16. august 1815 i Becchi ved Castelnuovo i Italia i en meget fattig landarbeiderfamilie. Som 9-års gutt drømte han engang, at han ute på en vei var omgitt av en stor flokk uskikkelige gutter, som sloss og ellers opførte sig meget stygt. Han vilde fare inn på dem og bruke makt overfor de verste av dem — da kom en mann i en lang kappe og med øiner, som lyste av kjærlighet, frem til ham og sa: «La bli, Johannes. Ikke med vold og makt lærer man menneskene det som er godt, men kun ved kjærlighet og fromhet.»

«Hvordan skal jeg kunne gjøre det, når jeg selv ikke har fått nogen undervisning?» spurte Johannes.

«Jeg skal gi dig en lærerinne,» svarte den herlige skikkelse, og ved de ord kom Guds Mor selv hen til ham og lovet alltid å stå ham bi. Øieblikkelig forsvant alle guttene og istedenfor så Johannes bjørner, hunder og katter, som kjempet med hverandre. Men da de fikk se ham blev de alle til fromme lam og fulgte ham. Da smilte Gudsmoren og sa: «Slik vil du kunne lede guttene og vise dem at kjærlighet er kristendommens kjennetegn.»

Fra den stund av var han klar over sin kallelse og han virket også til stor velsignelse blandt sine kamerater. Men det var selvfølgelig på grunn av foreldrenes store fattigdom forbundet med de største vanskeligheter for ham å gjennomføre sine prestestudier tross sin overordentlige begavelse og særlig sin fenomenale hukommelse, og han måtte utføre alt mulig grovt arbeid ved siden av samtidig med at han hele tiden virket i næstekjærlighetens tjeneste.

Like etter sin prestevigsel begynte han den 8. desember 1841 sine såkalte oratorier, d. v. s. samlingssteder for gutter — et foretagende som kostet ham utrolig møyie og mange bekymringer, fordi ingen forstod dets betydning. Miskjent og til dels forfulgt arbeidet han med sin gutteflokk — alltid i den faste overbevisning, at hans verk til slutt skulde bli kronet av held. Endelig fant han i påsken 1846 i Turin-Valdocco et blivende sted — og derfra grunnla han snart andre oratorier.

Hans iver var grenseløs — ut fra sin brennende kjærlighet til ungdommen oprettet han de mest ulike folke- og aftenskoler, verksteder, landbruksskoler, undervisnings- og opdragelsesanstalter. Han fulgte et helt nytt pedagogisk system, bygget på gjennomført religiøs opdragelse, og våket navnlig omhyggelig over det lesestoff som ungdommen fikk i hende. Og alltid forkynte han kjærligheten til den katolske Kirke og den hellige Fader i Rom, og arbeidet for den daglige mottagelse av den hellige kommunion. Han bygget mange kirker og kapeller — blandt annet valfartskirken i Turin-Valdocco, om han viet til «Maria, de kristnes hjelp».

Foruten den salesianske kongregasjon stiftet han «døtre av Maria, de kristnes hjelp», hvilken kongregasjon tar sig av pikers opdragelse. Også for hedningemisjonen arbeidet han, og til understøttelse av sitt aposolat innenfor det sociale liv stiftet han «Foreningen av salesianske medarbeidere og medarbeidersker».

Kjærlig som en far mot alle sine, takknemlig mot alle sine velgjørere og skattet av både Pave Pius IX og Leo XIII reiste han ofte i sitt arbeids tjeneste — og ryktet om hans hellighet fløi foran ham. I sitt lille spartanske arbeidsværelse, hvor han i 40 år bodde, mottok han en utallig skare av besøkende, som søkte ham om råd for alle sine forskjellige anliggender.

Efter en lang og travel arbeidsdag døde han den 31. januar 1888 i Turin-Valdocco, begretdt av alle.

Men man kan ikke omtale ham uten å nevne hans mor, Margareta Bosco-Occhiena, som man med rette har sagt var den som la grunnvolden for hans heroiske kjærlighet til næsten. Hennes liv var et fattig arbeidsliv i sin form — men det var rikt på alt det som gir livet sitt egentlige innhold. Og da Don Bosco går igang med sitt store livsverk: hjemmet for de foreldreløse gutter, kommer hun til ham for å være mor og husmor, skjønt det var et stort og tungt arbeid å skulde føie nye økonomiske bekymringer for andre til sine egne personlige. Men hun visste at der måtte en *mor*, en kvinnesjel til for at arbeidet skulde lykkes — og hun tok det op og Gud la sin velsignelse til. Hvor Don Bosco's navn prises, der prises også hans mors.

Begges liv er ydmykt stillet i en stor saks tjeneste og holdt oppe tvers gjennom motgang og prøvelser av materielle og åndelig art av en glødende tro på at dette var Guds mening med deres liv, og at han derfor vilde bære dem gjennom alt, når de hadde tillit til ham. Den tillit, den tro, sviktet aldri. Derfor fikk Don Bosco hjelp, derfor kan St. Johannes Bosco nu hjelpe oss. Ora pro nobis!

ET TIDSFENOMEN

Bayonne — den ellers så stille by — har fått en sørgelig navnkundighet. Ti innenfor dens murer har utspillet sig en av de tragedier som vår tid vel har sett så mange av, men som dog allikevel alltid ryster sinnene påny når vi erfarer dem: en høit begavet manns misbruk av evner og personlig charme for å opnå urettmessig andel i livets såkalte «goder»: penger, makt, berømmelse. Atter har vi oplevet å se energi, vilje, mot satt inn på felter hvor disse herlige egenskaper er blitt negative istedenfor positive, og har ført skam og skade over sin eiermann like til døden for egen hånd, — og ført vanære og ruin over alle de som var så ulykkelige å komme under hans påvirkning og derved blev hvirvlet med i fallet mot avgrunnen.

Sergius Stavisky er et tidsfenomen — et barn av vår hektiske, opspilte, gudløse tid, eller rettere: et av ofrene på det moderne hedenskaps alter, hvor Mammon troner som avguden med materialismen som sin yppersteprest.

Efter en eventyrlig fortid, stadig på kanten av loven og enkelte ganger i så åpen konflikt med den at det bragte ham innenfor fengslets vegger, lyktes det ham, skjønt utlending — Stavisky var født i Russland — å svinge sig op til «manager» for den kommunale lånebank «Credit Municipal» i Bayonne. Han drev dengang allerede utallige lysskye forretninger, hvortil bankens pantelånssystem tjente ham som et utmerket dekke. Direktøren for Credit Municipal — Tissier — var en av hans intimeste venner og stod så fullstendig under Staviskys næsten hypnotiske innflytelse at han utstedte falske papirer til ham, så Stavisky derved stadig kunde reise penger til sine kompliserte foretagender — mens Credit Municipal stadig forstod å opprettholde skinnen av å være et tillitvekkende og solid pengeinstitut. Den innflytelsesveke borgermester Joseph Garrat støttet det også med hele sin autoritet — ingen visste dengang at han i likhet med Staviskys andre høitstående forbindelser var blitt bestukket på mer eller mindre kamouflert måte. Affærene gikk utmerket for hele klikken — inntil en finansavis uttalte sin forbauselse over at der var så mange av Credit Municipals «bons» i omløp, hvorav nogen lød på så stor en sum som 1 million francs. Dermed — det var i desember ifjor — var tvilen og mistroen vakt og svindlernes skjebne beseglet. Et forsikringsselskap presenterte forsøksvis en «bon» til utbetaling, og fikk selvfølgelig ikke en øre på den — og da den offentlige finansforvaltning så tok sig av saken viste det sig at der ikke forelå nogen som helst dekning for dette papir. All videre svindel var nu umulig, og således kom dette kjempebedrag som her var blitt forøvet, for dagens lys. Direktør Tissier tilstod straks — og med forferdelse erfarte man at de bortsvindlede beløp var over 600 millioner francs — man mener nu at det nærmer sig sterkt *milliarden!*

Stavisky, sjelen i det hele, unddrog sig den jordiske rettferdighets arm ved i Chamonix å jage sig en kule

gjennom hodet i det øieblikk han skulde arresteres — efter en annen versjon skal han være blitt skutt av en medskyldig.

Men det uhyggeligste ved hele denne Stavisky-sak ligger ikke så meget i selve forbrytelsen, som tross sine dimensjoner dog dessverre må sies å være et hyppig forekommende fenomen i vår tid, hvor så mange lever mer eller mindre over evne. Det uhyggeligste er at denne Stavisky — en mann med slettest mulig rykte — har kunnet spille en toneangivende rolle som venn og rådgiver for førende politikere og vært finans-tillitsmann og underhandlet for regjeringen.

14 år gammel kom Serge Stavisky til Paris. Alle-rede mens faren levde — og denne var langt fra nogen udadleglig forretningsmann! — begikk han sine første bedragerier. Det lyktes å få dem dekket — men selv den ikke særlig samvittighetsfulle far tok sig sønnens uærlighet så nær, fordi han forutså konsekvensene av guttens tendenser, at han tok livet av sig. Efter farens død gikk det hurtig «fremad» for Sergius. Check-falsknerier hjalp ham til å starte svindelforetagender, mens han samtidig utviklet sig som hasardspiller og ikke minst som Don Juan. I 1919 opprettet han en nattklubb i Paris, hvis sammenbrud for en tid ruinerte ham. Men ved sine bedragerier på andre kanter hadde han reddet så mange penger at han kunde flykte da jorden begynte å brenne under hans føtter, og i 6 år holdt han sig skjult, til han i 1926 dukket op i en elegant villa i Paris og begynte å leve på størst mulig fot. Dog — skjebnen innhentet ham, og han blev fengslet og satt i 1½ år under lås og slå, for så — ved sine venners mellemkomst — å bli satt på fri-fot av «sundhetshensyn» mot en kausjon på 50 000 francs og uten at hans sak overhodet var kommet for en domstol! Denne «imøtekommenhet» skyldtes i første rekke hans intime forbindelse med spissene innenfor selveste Pariser-politiprefekturet. Og disse forbindelser skyldtes det også, at hans anseelse overhodet ikke led noget skår ved disse hans konflikter med rettferdighetens håndhevere. Han vedblev å være «persona grata» hos journalister og politikere av alle fraksjoner, hos finansmenn og socialøkonome av enhver art. Hans innflytelse var så stor at han optrådte på konferansen i Stresa, og i samme øieblikk som hans medskyldige blev arrestert førte han underhandlinger med Bulgarien om et 250 millioner lån!

Hvem kan forklare slikt? På den ene side de styrendes lettroenhet, på den annen side deres bestikkelighet. Stavisky kunde den kunst å optre imponerende og ved eleganse og luksus blende såvel «menn fra gaten» som den mektige politiker, og der — hvor praktutfoldelse og smiger ikke var tilstrekkelig så å støtte virkningen under med klingende mynt. Således fikk f. eks. redaktøren av det radikalsocialistiske blad «La Volonté» 2 millioner francs i «understøttelse» til sitt privatforbruk og i hans selskap støter vi på navn som inntil skuddet lød i Chamonix har hatt en kjent klang.

Alle disse navn må nu den for regjeringen nedsatte strenge og hensynsløse undersøkelseskommisjon dokumentere, hvorvidt det har vært Staviskys personlig vinnende egenskaper eller hans pengepung som har gjort dem til hans venner.

Men — som det alltid gjør når det først går hull på en byll: stadig kommer nytt og nytt infeksjonsstoff for dagen. Mord og selvmord følger sakens kjølvann etterhvert som man kommer lenger og lenger frem, eller rettere sagt: dypere og dypere ned. Politiet arbeider feberaktig for å heve sin sunkne prestige — men ennå vet ingen hvilke sørgelige overraskelser saken kan bringe. Det er en landsomfattende skandale — men man har ikke lov til bare å legge skylden for denne korrupsjonsaffære hos Frankrikes parlamentariske system ved å mene, at dette svekker den enkeltes ansvarfølelse og i forbindelse med nutidens trang til å leve «over evne» skaper den moralske og åndelige atmosfære som muliggjør en skikkelse som Stavisky. Den nærmeste fremtid vil vise om den så sterkt efterlyste «Reform av den offentlige moral på retts- og statsvesenets områder» er mulig innenfor rammen av det alderdomssvekkede, formalistiske statsvesen, som nu dominerer Frankrike. Autoritetsløsheten holder på å løpe linen ut og Staviskyaffæren viser oss frukten av en leveform hvor alle vil ha makt, koste hvad det koste vil av penger, likegyldig om det er egne eller andres.

Pater Hols prestejubileum.

Sogneprest i Arendal, pater Ladislaus Hol O. F. M., kan søndag den 8. april feire 25-års prestejubileum. Denne dag er også 10-års-dagen for paterens ankomst til Norge, idet Franciskanerne av den hollandske provins som bekjent begynte sin virksomhet i Norge i 1924.

I alle disse 10 år har pater Hol næsten uten avbrytelse vært knyttet til menigheten i Arendal, hvor han har nedlagt et nidkjært og opofrende arbeid. Navnlig har han virket for Tredje Ordens utbredelse, og har også skrevet en brosjyre om dette broderskap, som er så varmt anbefalt av de siste paver.

Det sier sig selv, at en prests og ganske særlig en ordensprests betydeligste innsatser som regel vil undra sig offentlighetens oppmerksomhet, og dette gjelder i særlig grad pater Hol, hvis hele vesen og virksomhet er preget av en viss skyhet for å bli bemerket for sin egen skyld. Men vi må dog nevne hans store arbeid for ungdommen — et arbeid som har båret rike frukter. Tilskyndet av pater Hols eksempel har flere unge menn valgt å tre i den hellige Frans's fotspor, og nogen av disse forbereder sig nu til prestegjengen.

På sin jubileumsdag vil pateren fra nær og fjern motta en rekke beviser på at hans stille, trofaste og utholdende virke har bragt megen velsignelse og gjengjeldes med takknemlighet og med gode ønsker for hans fremtidige arbeide i vårt land.

Pater Hol på trappen i Arendal.

60-års bispejubileum.

Under store festligheter har mgr. Redwood S. M., erkebiskop av Wellington, New Zealand, feiret den 17. mars i år det sjeldne jubileum: å ha vært innebærer av bispekonsekrasjonen i 60 år.

Den alderstegne Maristpater er født i Birmingham i 1839 og er altså nu 95 år gammel. Under Pius IX mottok han sin bispevigsel i London ved kardinal Manning, og siden har han besøkt Rom i fem pavers regjeringstid! Ialt har erkebiskopen foretatt 21 reiser fra New Zealand til Europa.

Mgr. Redmond er tillike virtuos som violinspiller, og kan fremdeles utøve sin kunst, som har gjort ham berømt over hele Oceaniet.

Siden 1913 har erkebiskopen som Koadjutør hatt en

annen Maristpater, mgr. O'Shea, titulær-erkebiskop av Gortina, ved sin side.

En dag langt tilbake i tiden gikk mgr. Redwood som ganske ung biskop på gaten, da en dame stanset ham og bad ham velsigne sin sønn. Den følgende søndag døpte biskopen den lille gutt — meddelte ham senere den første hellige kommunion, konfirmerte ham, prestevigslet ham og endelig en vakker dag konsekret ham til biskop og tok ham til sin Koadjutør.

P. Daniel Ramus S. J.

EN GLEMT NORSK KONVERTITT.

Efter utrykte kilder av dr. Joh. Metzler S. J., München.

Den 14. oktober 1761 døde i jesuitterkollegiet i Köln den norske konvertitt, pater Johann Daniel Ramus, som i over tyve år hadde vært professor i teologi ved universitetet i denne by. Mens man helt inn i den nyere tid har beskjeftiget sig med forskjellige trekk fra hans ungdomsliv, har der vært praktisk talt fullstendig taushet om hans arbeide og hans liv etter hans konversjon. Der er blitt sagt at han som så mange andre konvertitter skulde være død som bibliotekar i utlandet — i dette tilfelle hos kurfyrsten av Köln — men dette medfører ikke riktighet. Det er derfor enn mer interessant å følge hans virkelige skjebne.

Han blev født i juli 1685 i Trondheim som sønn av den protestantiske teologiprofessor Melchior Ramus og hustru Anne Kyhn, en datter av kommandanten til Munkholmen, oberstløytnant Kyhn. Johann Daniel blev opkalt efter sin farfar, sogneprest Daniel Ramus til Skarøy. Dessverre døde hans far som var meget berømt for sin lærdom allerede 27. februar 1693, idet han gav sin sønn i arv sin store trang til videnskapelige sysler. Moren sendte ham derfor til katedralskolen i Bergen, som hadde et godt ord på sig på grunn av sin ualmindelig dyktige rektor Søren Lintrup. Daniel gjorde snart så store fremskritt at han blev regnet blandt de dyktigste elever og Lintrup lot ham ofte optre ved de av ham innførte disputaser.

I 1702 avsluttet han samtidig med Ludvig Holberg studiene ved gymnasiet i Bergen — sannsynligvis like før den skrekkelige brand brøt ut, som den 19. mai samme år ødela næsten hele byen, også katedralskolen med hele dens bibliotek og uerstattelige manuskripter. Kort efter — den 20. juli — lot Ramus sig med en annen elev fra Bergens-skolen immatrikulere ved Kjøbenhavns universitet og valgte Casper Bartholm som privatpreceptor. Han bodde først som alumn på Valkendorfs kollegium — fra 1703—05 på Regensen og fra 1705—06 på Elers kollegium. Disse stipendier forpliktet den unge akademiker til å utarbeide en rekke avhandlinger, om hvis innhold de ennu bevarte disposisjoner gir oss et begrep og samtidig gir oss et interessant innblikk i den mangesidige kunnskapsmengde, som Daniel fikk anledning til å erverve sig.

16. mai 1703 blev han ved Olaus Wilhelm Worm kreert til «Baccalaureus uti Philosophie». I ungdommelig overmot

deltok han de følgende år i forskjellige studentestreker, som innbragte ham to dagers kasjott sammen med sine medskyldige og litt senere en skarp reprimande fra konsistoriet. Men samtidig gjorde han, takket være sin helt usedvanlige begavelse, så sterke fremskritt på så kort tid, at han både i filosofi og matematikk og i sprogkunnskaper kom langt forbi sine jevnaldrende — blandt annet vant han megen berømmelse for sin vakre daddelløse stil. Det er derfor intet under, at konsistoriet i oktober 1705 gav ham en teologisk friplass på Elers kollegium, som blev åpnet den 18. november. Man tok åpenbart ikke hans ungdommelige prestasjoner alvorlig, men ventet at hans mange talenter vilde bringe ham langt.

I begynnelsen gikk alt godt, især fordi hans fordums lærer, Søren Lintrup, som efter Bergensbranden var flyttet til Kjøbenhavn og siden 1704 var «provst» på Regensen, søkte å beholde sin innflytelse på ham. Lintrup samlet nemlig de flittigste og mest lovende studenter i et lærd selskap og blandt medlemmene var også Ramus. I møtene drøftet man nye skrifter og forela videnskapelige arbeider, som så blev diskutert. Den 31. mai 1706 holdt således Ramus en filosofisk disputas med et emne fra det gamle Rom, som ikke alene vant anerkjennelse for sin grundighet, men også av censor blev utpekt som «elegans exercitatio». Men få uker efter måtte Ramus atter stande til rette for universitetets konsistorium og denne gang på grunn av sin katoliserende innstilling — en anklage som kunde bli skjebnesvanger for ham da opposisjon mot den herskende dogmatikk vilde ha tapet av stipendiet til følge. For slett ikke å tale om følgene om man blev mistenkt for å være papist eller kalvinist.

II

På vei mot den katolske Kirke.

Den 29. april 1699 hadde kong Frederik IV utstedt et reskript til politimester Paul Rask i Kjøbenhavn «imot katolske presters eller jesuitters utøvelse av prestehandlinger og forførelse av folket til katolsk religion.» 22. oktober 1701 blev det påny innskjerpet politimesteren at ingen fremmed eller forbudt religion blev utøvet i Kjøbenhavn og at ingen lutheraner skiftet religion eller lot sig forføre av fremmed troesbekjennelse. Skulde han høre noget om slike tilfeller, skulde det straks med fornødne beviser meddeles kongen. Likeledes blev det 2. oktober 1703 pålagt politimesteren å holde et våkent øie med alle utlendinger i byen. Disse fiendtlige forholdsregler blev ikke så lite befordret ved katolikkenes innbyrdes uenighet. Siden 1699 hvilte sjelesorgen for Kjøbenhavns 3000 katolikker av de forskjelligste nasjoner, bare på en eneste mann, keiserlig gesandtskapsprest Konrad Weys, S. J. En del katolikker, som ikke var velsinnet overfor alt tysk, ønsket i sin falske nasjonalisme hellere at katolsk religionsutøvelse blev helt forbudt enn at gudstjenestene blev avholdt i det keiserlige gesandtskapskapell. Men forsynet kullkastet deres anslag — ja, pater Weys fikk på grunn av sin personlige elskverdighet og brennende nidkjærhet særdeles stor velsignelse til arbeidet, navnlig blandt universitetets studenter. Og merkelig nok var det særlig blandt protestantiske prostesønner og teologiske studenter, at han fikk innpass.

At denne katoliserende bevegelse blandt studentene ikke kunde holdes lenge skjult sier sig selv. Særlig pådrog i 1706 en sønn av stiftsprost Ole Hansen Bagger i Kristiansand sig lovens håndheveres opmerksomhet. Efter å ha frekventert

Sorø Akademie var han 22. juli 1701 blitt innskrevet ved Kjøbenhavn universitet, men snart etter forlot han Danmark for å studere tre år hos jesuittene i Strassburg, hvis interesse han forstod å vinne. Etter sin hjemkomst fikk Matthias Bagger 7. mai 1706 Bakkalaureatet i filosofi og da han ofte drøftet katolske emner med sine medstudierende fikk han ord på sig for å være katolikk. Gjennom prof. Hans Birckerod, hvis bror Jens var biskop i Kristiansand, lot konsistoriet nu Bagger forelegge et påbud om å forsvare sig mot den nevnte mistanke. Bagger etterkom imidlertid ikke dette påbud og det lykkedes ham, sannsynligvis sammen med en likesinnet fetter til Ramus, å undslippe til utlandet.

Derimot lykkedes det politimester Ole Rømer i Kjøbenhavn å få konstatert, at to studenter fra Elers kollegium, Hans Nordrup og Johann Daniel Ramus, begge venner av Bagger, hemmelig aktet å reise til utlandet. En skipper hadde allerede erklært sig villig til å ta dem med til Lübeck hvis de vilde utføre arbeide ombord. Derfra vilde de så fekte sig videre frem til Strassburg. Men like før skibet skulde stikke i sjøen lot Ole Rømer dem begge arrestere og føre for konsistoriet.

Den 17. juli 1706 blev først Ramus avhørt. Han tilstod å ha hørt gjennom Nordrup om den rike understøttelse, som Matthias Bagger hadde fått hos jesuittene i Strassburg. Derfor var de begge blitt enige om å vilde forsøke sin lykke der. Han hadde ikke hatt til hensikt å skifte religion. Så blev Nordrup forhørt — han hadde allerede 26. oktober 1705 absolvert sin teologiske embedseksamen med utmerket resultat. Han forklarte at han hadde fått hyre ombord på skibet for å få gratis overreise og da reise videre til Paris hvor han håpet å kunde få ansettelse hos en slektning. Han tenkte ikke på å bli katolikk da han nærmest foraktet den katolske religion. På Nordrups bønn syntes kgl. konfessionarius, dr. Peter Jespersen, å ha intervenert til fordel for de to statsforbrydere, som imidlertid var blitt overført til «Statens slutteri» — og efter å ha undertegnet et reverse blev de begge den 25. juli 1706 satt på frikot.

Men alt dette hadde et motsatt resultat av det tilsktede. I annalene for Kjøbenhavns misjon 1707 beretter pater Weys, at tre av de mest ansette studenter er blitt katolikker, deriblandt Johann Daniel Ramus og hans landsmenn Georg Heinrich Krog, sønn av biskop Peder Nielsen Krog i Trondheim.

Det var hovedsakelig gjennom disputene med sin fordums lærer Lintrup at Ramus stadig kom sannheten nærmere. I det kongelige bibliotek var flere katolske skrifter falt ham i hende, hvis bevisførsel gjorde sterk inntrykk på dem. Overtydet om at ingen av hans troesfeller kunde avkrefte dette forela han alle tvilsspørsmål for prof. Lintrup. Og det slo til hvad han mente: istedenfor å imøtegå med beviser gikk professoren utenom alle vanskelighetene. Ramus henvendte sig så til pater Weys og innviet ham i sine beveggrunner til konversjon. Denne mottok ham vennlig og bestyrket ham i hans beslutning, men gjorde ham samtidig opmerksom på hvor strengt en innfødt danskes overgang blev bedømt. Han kunde ikke se nogen annen måte å iverksette den på, enn at Ramus gav avkall på sin arv og forlot landet.

Og da d. 4. aug. 1707 hans yngre brødre Joakim Frederik og Christian var blitt immatrikulert og hadde fått friplasser på Borchs kollegium mente Johann Daniel at tiden nu var inne til å gjennomføre sin plan om i utlandet å forberede sig til katolsk prest.

(Forts.)

Uriktig påstand om brudd på skriftemålsheimmeligheten.

I begynnelsen av oktober kunde man i Londonerbladet «The Strand Magazine» lese følgende anekdote fortalt av Lady Violet Bonham-Carter, datter av Englands avdøde førsteminister Lord Oxford and Asquith:

På den tid da den forhenværende engelske statsmann Lord Asquith var innenriksminister, var en person som tilhørte den «katolske» religion, blitt dømt til døden for en forbrytelse som han var anklaget for. Imidlertid opstod der i ministerens sinn tvil om hvorvidt den siktede, hvis ansøking om benådning han hadde avslått, var skyldig. Og denne sak plaget Asquith i høi grad.

Efter henrettelsen skulde imidlertid Asquith ha mottatt følgende brev fra fengselspresten:

«Jeg er katolsk prest for hvem skriftemålsheimmeligheten burde være hellig. Men skjønt jeg ved å handle som jeg gjør nu bryter min ordens lover, sier min samvittighet mig at det er min plikt å bringe Deres sinn til ro. Den avdøde var skyldig. Før han blev hengt avla han en fullstendig tilståelse av sin forbrytelse.»

De katolske Londoner-aviser, og i første rekke «The Tablet», nedla øieblikkelig protest mot en slik påstand og anmodet Lady Violet om å gi positive beviser for sine uttalelser.

Som svar på dette mottok «The Tablet» et brev fra en person hvis høie stilling såvel innen Staten som innen den katolske Kirke hever ham over all tvil. Han sier her at han i løpet av de 30 år som han har stått i forbindelse med den forhenværende minister 2 ganger har hørt denne fortelle den samme historie, men på en helt annen måte enn Lady Violet.

Efter hans uttalelse lot Asquith, som var blitt engstelig for at der var begått en juridisk feil, fengselspresten forespørre om denne, hvis den dømte i sitt siste skriftemål tilstod at han var skyldig, da vilde utvirke hans tillatelse til at Asquith som innenriksminister fikk underretning om det. Samtidig hadde Asquith aldri, når de drøftet denne hendelse, latt forstå, at det her dreiet sig om noget brudd på skriftemålsheimmeligheten.

Efter dette vidnesbyrd mente «The Tablet» med rette at Lord Asquiths datter pliktet å tilbakekalle de påstander som hun uriktig var fremkommet med i «The Strand Magazine» og således gjøre en ende på den beklagelige sak.

Men langt fra å innrømme at hun hadde kunnet ta feil, fastholdt Lady Violet sine uttalelser og påberopte sig sin brors utsagn som bekreftet hennes erklæringer.

For å imøtegå denne halstarrighet lot «The Tablet» nu ved hjelp av venner og det annet blad anstille efterforskninger, og disse undersøkelser gjorde det mulig å få full klarhet over saken, som går helt tilbake til tiden omkring 1892—1894, da Asquith som sagt var innenriksminister.

Man fikk vite navnet på den prest som var ansatt ved det omtalte fengsel og som ledsaget morderen til

skafottet. Og av disse opplysninger fremgår det at den pågjeldende prest ikke var katolsk prest. Det var en anglikansk geistlig, som uten tvil overfor Asquith har utgitt sig for katolsk prest uten nærmere angivelse, slik som så mange anglikanske prester gjør.

«The Tablet» betrakter dermed saken for avgjort. Bladet stiller alle enkeltheter til disposisjon for de anglikanske geistlige, hvis disse skulde ønske å anstille efterforskninger selv, og har likeledes meddelt dem til Lady Violet for at også hun på sin side kan få anledning til å bli helt klar over sakens enkeltheter, og siden gjøre leserne av «The Strand Magazine» kjent med dens virkelige sammenheng.

7 kikkerten.

En innsender i «Aftenposten» har protestert mot at Arbeidernes Ungdomsforbund arrangerer fest med dans langfredag og påskedag. Denne protest er helt beføiet. Men den vilde unektelig vært av større virkning, hvis ikke «Aftenposten» selv hadde avsvakket den ved samme dag å bringe en beretning fra sin utsendte medarbeider om den stille ukes glade liv på høifjellet, hvori det bl. a. heter: «Påskestene blev lange i sine halvbrune fjes, da de stakk dem ut i det ufysiske langfredagsværet, de fleste satte sig med et resignert sukk til formiddagsbriden.»

Demoraliserende filmer.

En professor ved Universitetet i Prag har nettop optatt en statistikk over de filmer som er blitt fremvist i de forskjellige europeiske land.

Resultatene av denne statistikk er uhyggelig. Professoren opplyser at de talefilmer som de forskjellige land har latt oppsette i løpet av ett eneste år fremstiller:

- 310 drap og mord.
- 104 ran.
- 74 pengeutpresningsforbrytelser.
- 43 påsatte ildebrander.
- 14 bedragerier og knep.
- 642 svindlerier i stor stil.
- 181 tilfeller av falske vidnesbyrd.
- 110 tilfeller av overlagt forvoldt skade.
- 165 almindelige tyverier.
- 54 sedelighetsforbrytelser mot mindreårige.

Professoren opplyser ennvidere: 192 ekteskapsbrudd begått av hustruen og 213 av ektemannen. Av de ulykkelige ekteskaper, som fremvises, må de 50 pct. tilskrives likegyldighet fra en av ektefellenes side og 30 pct. en tredje persons inntrengen i hjemmet. I siste tilfelle er 80 pct. av mennene skyldige. 10 pct. av ekteskapene er ulykkelige av økonomiske grunner og 10 pct. ender galt uten at man forstår hvorfor. Årets filmer fremviser dessuten 25 detaljerte tilfeller av mishandling av barn og 45 tilfeller av tildelte slag og beskadigelse.

Professoren er kommet til den slutning at av individer som fremstilles på film er minst 70 pct. sykelige eller uhyrlige ve-

sener — «og dette beviser at vår tid er en intellektuell, moralsk og fysisk forfallstid, hvor man bevislig tror å måtte ty til de ræste midler for å kunne interessere sinnene.»

Herhjemme: —

OSLO. Mgr. Irgens er idag avreist til Drammen for i nogen uker å vikariere for sogneprest Rottier, som er reist på ferie til sitt hjemland.

OSLO. Opmerksomheten henledes på O. K. Y.'s marked, som avholdes i Festivitetslokalet i Bispegården søndag og mandag førstkommande. Da formålet er bl. a. å skaffe videre utstyr til dette lokalet, er det å håpe at tilstelningen må samle fullt hus. — Se annonsen!

OSLO. O. K. Y.'s ungdomsfest annen påskedag blev en begivenhet for alle dem som var tilstede. Festen blev åpnet av formannen, Georg How, som kort og greit redegjorde for grunnene til at man vilde gjenopta tradisjonen med høitidelig optagelse og gav uttrykk for foreningens takknemlighet over at hans høiærverdighet biskop Mangers vilde foreta utdelingen av diplomene. Efterat en vakker prolog — skrevet av mgr. Kjelstrup — var oplest av Sigurd Tønnesen sang man stående ungdomssangen, hvorpå en del av medlemmene efter tur kom frem og mottok diplomene av biskopens hånd. Efter en gripende og manende tale av biskopen holdt mgr. Kjelstrup tale, hvorved han fratradte som midlertidig direktør, og hvori han opfordret medlemmene til å slutte op om den nye direktør pater Nootenbom, som fra nu av altså har overtatt foreningen alene. Efter svartale av pater Nootenbom og korte taler av d'herrer How og Lund, var den enkle høitidelighet forbi. Man avsluttet med sangen: «Vi elsker vår Kirke». Efterpå var det selskapeleg samvær med forskjellig underholdning.

L.—

— og derute:

ROM. Tidlig Langfredag morgen er den tyske kuriekardinal Ehrle avgått ved døden i en alder av 89 år. Han var født i Allgäu og trådte tidlig inn hos jesuittene. Gjennem sitt årelange samarbeide med Pius XI stod han den hellige Fader meget nær, som hadde avløst ham i sin tid som prefekt for det vatikanske bibliotek. Den katolske bibliotekssak lå ham meget på hjerte, og det var ham som hadde innredet hele Pave Leo XIII's konsultasjonsbibliotek. I desember 1922 utnevntes han til kardinal og senere til den romerske Kirkes bibliotekar og arkivar.

ROM. Erkebiskop Dini, apostolisk delegat i Egypten og Palestina, er avgått ved døden kort efter sin ankomst til Cairo, hvor han nettop hadde overtatt sitt betydningsfulle embede. Den unge og sympatiske prelats plutselige død har vakt almindelig bestyrtelse i Rom, og vil vekke sorg overalt i verden, hvor han var kjent gjennem sin virksomhet som rektor for det pavelige Propagandakollegium i Rom. Også fra flere prester her i Norge vil mange bønner stige op for den avholdte rektors sjelefred. Erkebiskop Dini var født i 1893 — blev presteviet 1918 og mottok bispekonsekrasjonen den 6. januar i år. R. I. P.